

Opgave 4

Carsten Jensen: "En makaber sightseeing".

Artikel i dagbladet Information, den 3. juni 2016.

Tekst 6

En makaber sightseeing

Gennem de hvidvaskede penges hovedstad, Dubai, til krigens horrorkabinet i Kabul, indleder forfatter Carsten Jensen sin rejse tilbage til det Afghanistan, han sidst besøgte, mens de udenlandske tropper stadig var i landet. Dengang var Kabul endnu fredelig

Af Carsten Jensen

Carsten Jensen er taget til Kabul. Her møder han en by med visse fremskridt, med plastic og beton. Og en af Afghanistans tre millioner narkomaner. Foto: Anders Sømme Hammer

1 Tunge, skæggede mænd i
shalmar kameez, knælange
kjortler og folderige bukser
venter resigneret i skyggen
5 af en mur på fortovet i en sol-
blændet gade, hvor tempera-
turen allerede tidligt på for-
middagen er oppe på 38 gra-
der. Det afghanske general-
10 konsulat i Dubai er en for-
post til Afghanistan.

Indenfor er der tumult. 40
Svedlugten trænger igennem
de stivede, hvide kjortler.
15 Mænd råber ophidset. Jeg
trænger mig frem til den ene
skranke, så den næste.

»You want to go to Afgha-
nistan?«

20 Jeg nikker.

I Kabul skal jeg møde
Anders Sømme Hammer, 50
norsk journalist og prisbeløn-
net dokumentarist med flere
25 bøger og film bag sig. Han
boede i Kabul i fem år fra
2007 til 2012 og er siden ofte
vendt tilbage. I 2013 rejste vi
rundt sammen i Afghanistan i
30 to uger for at skrive artikler til

en række skandinaviske avi-
ser, blandt dem Information. 60

Det var året, før de uden-
landske tropper trak sig ud af
35 Afghanistan for at erklære
missionen, at skabe en sam-
menhængende, velfungerende
stat i demokratiets tegn,
for fuldbragt. Kabul var end-
nu fredelig, og der kunne gå
40 måneder mellem Talebans
selvmordsattentater. Men i
byer som Kandahar og Kun-
duz var det umuligt at færdes
45 på gaden som udlænding. I
provinserne var ordrerne fra
Kabul kun et fjernt ekko,
mens krigsherrer og stålsatte
oprørere rustede sig til det
50 endelige opgør. Amerikaner-
nes seneste desperate påfund
var skabelsen af paramilitære
militser, der under navn af
Afghan Local Police skulle
55 forestille at beskytte lokalbe-
folkningen, men lige så ofte
udplyndrede den.

I dag, tre år senere, står

Taliban stærkere end nogen-
sinde siden invasionen i
2001.

Jeg har to dage i Dubai.
Jeg tilbringer en del tid i
metroen, en hurtig og effek-
65 tiv højbane, der lydløst suser
sig vej tværs gennem den
kunstige bys skov af stilløse
skyskrabere, en smal bræm-
me af stål og glas midt i mel-
70 lem et solblændet hav og en
død ørken, ikke bygget for at
være, men snarere globalise-
ringens svar på beduinernes
nomadetelte, hvor finanska-
75 pitalens astronomiske sum-
mer i rastløs drift bevæger
sig fra det ene hastigt
opsmækkede skatteparadis
til det næste.

80 Dubais metro minder om
Londons Underground. Det
er den samme blanding af
mennesker fra alle verdens-
hjørner, blot er det hvide ele-
85 ment næsten fraværende. Til
gængæld er der alle det asiati-

ske kontinents afskygninger af hudfarve og ansigtstræk, fra Filippinerne over Kina og 90 Sydøstasien, Nepal, Indien og Pakistan, videre til Nordafrika og måske endda med afstikkere længere sydpå. Ingen er her for at blive, men 95 for at sende penge til familien, imens de tæller dagene, indtil de igen kan vende hjem, dage, der oftest bliver til år. Finanskapitalens rast- 100 løshed i globaliseringens top har sit spejlbillede på kontinenternes bund, arbejdskraftens underbetalte bevægelighed i barakbyernes sociale 105 tomrum.

Jeg tager på en guidet tour gennem Jumeirah, rigdomskvarteret ud til det Indiske Ocean, hvor prangende 110 villaer ligger side om side med utallige tandlægeklinikker, som om byens rigmænd og kvinder ikke har anden interesse i verden end deres 115 tænders tilstand. Laserkirurgi og tilbud om plastikkirurgi og fedtsugning viser, at det har de.

Bagger-territorium

120 Sejlformede Burj Al Arab er verdens eneste syvstjernede hotel og også det dyreste, hvor de billigste værelser starter på 3.000 dollar pr. 125 overnatning. Lobbyen har et trappeformet vandfald i fire etagers højde. Væggene er dækket af akvarier, hvor tropisk i neonfarver bevæger sig rundt med ansigtsudtryk, 130 der til forveksling minder om gæsternes. Elevatordørene, der er pansret til i ornamenteret guldbeklædning, 135 kunne været stjålet fra indgangen til en ægyptisk faraos grav. I baren på 23. etage sidder russiske prostituerede i standarduniformen, 12 centimeter høje hæle, mutte ansigtsudtryk og bulende, forbrændte kavaler gange. Det er Stein

Bagger-territorium. Det var her, dansk erhvervspresses 145 darling lavede sine afsluttende svindelnumre, før han vendte hjem og overgav sig til politiet.

Som nabo ligger det tidligere kongepalads, nu omdannet til hotel, med en halv 150 snes stejle heste, støbt i 18 karats guld, på den velplejede plæne foran indgangen. Længere nede langs kysten 155 ligger verdens største menneskeskabte ø. Palmen har, som navnet angiver, form af en palme, der strækker sig ud i havet. Palmens stamme 160 udgøres af en hovedgade kranset af terrakottafarvede højhuse med luksuriøse lejlighedskomplekser. Fra stam- 165 men udgår palmebladene i store halvbuer, kantet af luksusvillaer med hver deres private strand, hvor sandet lyser hvidere end tandpasta.

170 Arkitekturen i Palmens hovedgade minder slående om den rumænske diktator Ceauscescus megalomane byggeri, der i firserne rydte 175 de Bukarests gamle centrum. Pengenes megalomani har 200 afløst provinsdiktatorens i en pralende apartheid, der ikke er baseret på race og hudfarve, men på den ubarm- 180 hjertige opdeling af verden i nedværdigende fattigdom og obskøn rigdom.

Affaldsspanden

185 Da jeg stiger af flyet i Kabul, begynder anden del af min makabre sightseeing, fra de hvidvaskede penges hovedstad til krigens horrorkabi- 190 net.

Plastik kan ikke nedbrydes. Det er det første, jeg 195 tænker, da jeg ankommer til Kabul og ser de enorme affaldsdynger langs vejene, 220 hvis mest dominerende træk er den overvældende mængde af plastikposer, -flasker og

SERIE

Afghanistan genbesøgt

✘ Forfatter Carsten Jensen og den norske journalist Anders Sømme Hammer er rejst tilbage til Afghanistan. I 2013 tog de på egen hånd rundt i landet for at gøre status på krigen og genopbygningen efter mere end ti års vestlig invasion. Nu er de udenlandske styrker borte, og Taliban presser på overalt.

✘ I seks artikler tegner de et portræt af et land, der befinder sig midtvejs mellem truende sammenbrud og et nyt overraskende opbrud. Det vil ske i seks afsnit:

- ✘ 1) Tilbage i Kabul
- ✘ 2) Gereskh – på sporet af danskerne
- ✘ 3) Ved fronten i Helmand
- ✘ 4) Hvorfor flygter de?
- ✘ 5) Krigsherrer som de nye diktatorer
- ✘ 6) Kvindernes oprør i Herat

-beholdere. Det er, som om 200 Kabul selv er blevet smidt i en affaldsspand. Gadebørn roder løs i dyngerne med udtryksløse voksenansigter, der er stivnede i en desillusion, man ikke forventer hos 205 børn.

Og beton? Kan beton nedbrydes? Hvad er meningen med de enorme betonblokke, der læner sig op ad facaderne, rejser sig om alle ministerier og halvvejs afspærrer gaderne, hvor de forvandler kørslen gennem 215 Kabuls i forvejen kaotiske trafik til en besværlig slalom i sneglefart? Det samme som plastikken. Betonblokkene nedbrydes heller ikke, men 220 modstår sprængstykker fra bomberne, der går af i ugentlige, stadig mere effektive selvmordsattentater.

Hvad er meningen med 280
helikopterne, der i en øredø-
vende larm svirrer lavt hen
over byens tage? Hvorfor er
der soldater, nervøse politi-
mænd og checkpoints over
alt? Hvorfor lader ingen
udlændinge sig længere se i
Kabuls gader?

»Saigon,« siger Anders
Hammer.

235 Det er Saigon, Sydviet-
nams hovedstad, i de sidste
måneder før byens fald en af
de sidste dage i april 1975 til
de fremrykkende Vietcong-
styrker, Anders Hammer
240 tænker på. Der er mange for-
skelle på krigene i Vietnam
og Afghanistan. Men der er
også vigtige ligheder. En
245 utroværdig, korrump regering
uden folkelig opbakning. En
smuldrende, dårligt udrustet
hær svækket indefra af nepo-
tisme, inkompetence og
250 desertering. En kampvant
fjende, der efter femten års
krig står stærkere end nogen
sinde. En befolkning delt
mellem de desillusionerede
255 og de determinerede. Og det
er ikke de determinerede,
der er på regeringens side.

Fremskridt

Da jeg besøgte Kabul for tre
260 år siden, var alle gader opgra-
vede, som om byen befandt
sig midt i en skyttegravskrig.
På bunden af udgravninger-
ne, hvor der blev gjort plads
265 til kabler og kloakering, strit-
tede det med ståldragere, og
selv i et middelklassekvarter
som Taimani var det livsfar-
ligt at færdes på gaderne
270 efter mørkets frembrud. Der
er sket fremskridt. Nu er hul-
lerne igen kastet til, og faren
for at ende på bunden af en
udgravning med en ståldra-
275 ger gennem brystkassen er
væk.

Der er hældt så mange
penge i Afghanistan i udvik-
lingshjælp, at det er nok til at

280 genopbygge et krigshæret
kontinent. Kabul kunne være
nedrevet og genopført hvert
andet år. USA alene har givet
over 100 milliarder dollar,
285 mere end der blev givet i
Marshall-hjælp til Vesteuropa
efter Anden Verdenskrig.
Men Afghanistan med kun
30 millioner indbyggere
290 hører stadig til blandt ver-
dens ti fattigste nationer. Det
økonomiske boom er udeble-
vet, og da de 150.000 uden-
landske tropper forlod lan-
295 det, faldt Afghanistan ned i
et hul, der er fuldt så farligt
som dem, der indtil for nylig
gjorde Kabuls gader livstru-
ende for fodgængere.

»Helmand – det nye Dubai,«
300 lød en optimistisk overskrift
i det amerikanske netmaga-
sin Foreign Policy tilbage i
2010. Pengene var der, og
305 det var troen på deres magt
til at forandre mennesker
også. Hvor er pengene nu?
Mange af dem er i det Dubai,
jeg netop har besøgt, hvor
310 magtfulde krigsherrer har
investeret dem i paladserne i
Jumeirah og en livsstil, der
passer til deres oppustede
selvopfattelse. I dag er det
315 meste af det bombehærgede
Helmand til gengæld på Tale-
bans hænder.

Porøst

På de mure, der omgiver
320 ministerier og afspærret
byens gader, er der malet
stirrende ansigter. »Jeg ser
dig,« står der. Det er ikke en
trussel fra en Big Brother-
325 stat. Det er en antikorrup-
tionskampagne. Det er borger-
ne, der stirrer på statens
embedsmænd. Men da mag-
ten i Afghanistan efter den
330 amerikanske invasion blev
overladt til krigsherrer, der
kun var opsat på at øge deres
egen magt, var ethvert for-
søg på opbygning af en tro-
335 værdig stat på forhånd dømt

til at mislykkes. Korrup-
tion er i Afghanistan ikke en men-
neskelig svaghed, men selve
statens evigt porøse funda-
340 ment.

Dagen efter min ankomst
tager vi på en makaber sight-
seeing i Kabul. For Anders
Hammer er det også et gen-
syn med de seneste års mest
345 dramatiske begivenheder.
Kulturministeriet, hvis to
nederste etager er skjult bag
beton: To attentater. Det
350 Franske Kulturinstitut, hvor
en selvmordsbomber midt
under en opførelse af et tea-
terstykke om selvmordsbom-
bere, *Tavsheden efter eks-*
355 *plosionerne*, sprængte sig
selv i luften. Den indiske
ambassade: To attentater. De
omkringliggende boder blev
jævnet med jorden. Et tilfæl-
360 digt vejkryds, hvor en spansk
journalistkollega til Anders
sad fanget i en fem timer
lang skudduel mellem oprø-
rere og politi. Et højhus med
365 grønne glasfacader, hvorfra
Taliban beskød den ameri-
kanske ambassade. Hotel
Serena: to angreb. Ni mid-
dagsgæster blev skudt ned,
370 da en flok unge talibanere
slap igennem sikkerhedskon-
trollen. Nye sår åbner sig
hele tiden, og de gamle når
aldrig at hele.

Stening

375 Shah-e du Shamshira Moské-
en. Her beskyldte en 27-årig
kvindelig studerende, Fark-
hunda, en martsdag i 2015
den lokale imam for korrup-
380 tion, fordi han gav sig af med
spådomskunst på moskeens
område og tog penge for sit
overtroiske vrøvl. Imamen
385 svarede igen med højlydt at
anklage kvinden for at have
afbrændt en koran. En ophid-
set folkemængde kastede sig
over hende og tævede hende
390 bevidstløs, hvorefter de kør-
te hendes blodige krop over

med en bil, før de smed hende over rækværket til Kabul Floden, hvor hun landede på den smalle, sten- og affaldsfyldte bred. Heller ikke her lod de deres offer være i fred, men stenede liget, før de satte ild til den dræbte, som om ikke en død, en final lemlæstelse var nok, men afstraffelsen skulle gentages i al evighed.

I dag er der rejst et mindesmærke for Farkhunda dedikeret til hende og »alle, der har svoret at kæmpe imod uvidenhedens svøbe, misogyni og obskurantisme, så vores land kan blive befriet fra barbari, forræderi og uretfærdighed«.

Af de måske hundrede gerningsmænd, hvis forbry-

delse er detaljeret dokumenteret på mobiloptagelser, de selv foretog, sidder i dag kun fem fængslet, og det forventes, at de snart bliver løsladt.

Korruption er i Afghanistan ikke en menneskelig svaghed, men selve statens evigt porøse fundament

På flodbredden, hvor resterne af Farkhunda engang befandt sig, sidder en bylt, svøbt i sækkelærred. Kun en nøgen fod og en sort hårtot vidner om, at dette er

et menneske. Det er en af Afghanistans tre millioner narkomaner.

Regnen begynder at falde.

Det plørede, afskyelige indhold i Kabuls åbne rendestene nærmer sig gurglende kanten. Ingen skov af paraplyer åbner sig i de overfyldte gader. Afghanere bruger ikke paraply.

»Min kone er på hospitalet,« siger vores chauffør.

»Hun skal føde i morgen.

Hver gang en kvinde på fødegangen skrider i smerte, slår lægerne løs på hende og beordrer hende til at tie stille.«

Kan plastik nedbrydes? Kan beton?

Kan mennesker?

internationalt@information.dk